

ГАЗЕТ 2001 ЖЫЛДЫҢ 2 СӘУІРІНЕН
БАСТАП ШЫҒА БАСТАДЫ

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің газеті



www.psu.kz

БІЛІК

№ 12 (146)

15 қазан, ұлу жылы 2012

ҒАЛЫМ ОЙЫ



С.М. ӨМІРБАЕВ,
С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің ректоры, э.ғ.д., профессор

Қазақстанды жаңа жұрты – этносаралық және конфессияаралық келісім мен өзара құрмет сияқты толеранттық жағдайда өмір сүруге ықпал тәжірибесі бай зайырлы мемлекет ретінде таниды.

Бүгінде Қазақстан Республикасы әлемдік қоғамдастықтың назарында. Осы жағдайға жету жолында Тұңғыш Президент – Елбасының атқарған еңбегі қомақты. Оны отандастарымыз бен қатар бүкіл әлем мойындайды. Тәуелсіздіктің алғашқы күндерінен-ақ Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен Қазақстан этносаралық және конфес-

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ КЕПІЛ-ТҮСІНІСТІК ПЕН ҚҰРМЕТТЕ

сияралық үрдістер бойынша әлемдік қоғамдастық үшін бірегей «диалогтық алаңға» айналды.

Осылайша Қазақстан бейбітшілік бағытын ұстанып, діндер мен мәдениеттердің өзара түсіністігі мен ынтымақтастығын тудырды.

Қазақстан Тәуелсіздігін жариялағанына әлі бір жыл толмаған уақыт. Осы тұста Елбасы Бүкіләлемдік Конгрессте: «Ең маңыздысы – әр ұлттың рухани негізі қоғамдық және рухани келісім екенін түсіну», – керектігі туралы парасатты саясатын ұсынды.

Осы ғалымдық шараның көзқарасы оң болып, Конгрессті өткізген күні (18 қазан) «Бірлік пен Келісім күні», деп белгіленді. Сол кезде қабылданған Манифестте Конгресстің қатысушылары 18 қазан күнін қақтығысулар мен жанжалдарға деген мораторий күні, адамдар арасында өзара түсінушілікті бекіту, татуластық күні, қайырымдылық пен басқаға көмек көрсету күні деп жариялауға шақырды.

XX ғасырдың 90-шы жылдарының басы, Қазақстанның құрылуы мен дамуына өз үлесін қосқан көптеген бастамалар үшін бастапқы сәттің маңыздылығын атап кету керек. Мысалы: 1996 жылдан бастап 1 мамыр күнін біз Бірлік күні деп тойлап жүрміз. Бұл мейрам қазақстандық патриотизмнің және елге деген адалдық күні болып табылады.

Шындығында, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халықтарының Ассамблеясын ұйымдастыру ұсынысы қазақ жеріндегі халықтардың ынтымақтастығына жол ашты. Қазақстан халықтарының Ассамблеясы ресми түрде 1995 жылдың 1 наурыз күні тіркелді. Көптеген ұлыс тұратын ел үшін Ассамблея іс жүзінде өз мәнділігі мен тарихи қажеттілігін дәлелдеп, жаңа қоғамдық және мемлекеттік институтына айналды. ТМД елдерінде де, таяу шетелде де осы тәрізде институттар жоқ. Ассамблея этносаралық қатынастарды үндестірудің қайталанбас, толығымен құрылымы жаңа институты ретінде жұмысын жандандыруда. Біздің Ассамблеямыздың бірегейлігі бүкіл әлемде мойындалған, оның тәжірибесін қиыр және таяу шетел елдері қабылдайды.

Сонымен қатар, Отанымыз дәстүрлі діндердің көшбасшыларының басын қосатын диалог алаңына айналды. Демек, маңызы жоғары съездер өткізетін ел ретінде тарихтан ойып орын алды.

Елбасы Н.Назарбаев дүниежүзілік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының IV Съезінің ашылу рәсімінде: «Біз XXI ғасырдың алғашқы он жылдығында экономикамыз қарқынды дамып, әлемнің экономикасы тұрақты мемлекеттері қатарына ендік, этносаралық келісімнің өзіндік моделін жасадық, кезкелген этникалық және діни қатысы бар әрбір қазақстандық – ол тең құқылы азамат және біртұтас азаматтық қоғамның бір бөлігі. Сондықтан, әрбір адамға діни-сенім жолында бостандық берілген, өз халқының туған тіліне, мәдениетіне және дәстүрлерін үйренуге, қолдануға мүмкіндігі болатынына жағдай жасап жатырмыз», – деп баяндағандай еліміз қуатты мемлекеттер қатарына қосылып, халқының ынтымағы жарасқан тату-тәтті елге айналды.

Бұл ретте «Келісім мен толеранттылық күні» секілді бейресми мейрамдардың атқарар рөлі зор.

Құрметті достар! Біздің басты міндетіміз – татулықтың жаршысы болған игіліктерімізді сақтап қалу.

Қадірлі білім ордасының оқытушы-профессорлық құрамы, магистранттар мен студенттер!

Сіздерді келісім мен толеранттылық күнімен құттықтаймын! Сіздерге тек адал достық, зор денсаулық және сәттілік тілеймін!

Халықаралық Рухани келісім күнінің 20 жылдығына арналады



2 беттер

**ПРИМЕР ДУХОВНОГО
ЕДИНЕНИЯ**

**ДУХОВНОСТЬ И
СОГЛАСИЕ – ЧЕРТЫ
НАЦИОНАЛЬНОГО
ХАРАКТЕРА**



2 бетте

**АДАМЗАТ БІР-БІРІНЕ
ҚҰРМЕТПЕН ҚАРАУ
КЕРЕК**



2 бетте

**ДІН АДАМГЕРШІЛІК
ТІРЕГІ**



7 бетте



Асхат КУЗЕКОВ, депутат Сената
Парламента Республики Казахстан

ПРИМЕР ДУХОВНОГО ЕДИНЕНИЯ

Начавшаяся в 1985 году, с приходом к руководству страной Горбачева М.С., ПЕРЕСТРОЙКА, поставила главной задачей перестроить умы, сознание людей, десятилетиями закрытых «железным занавесом» советского социализма от мировых тенденций развития демократии, науки, общественного развития, путем объявления ГЛАСНОСТИ, которая в свою очередь предполагала полное освещение в средствах массовой информации как хода политических событий в стране и за рубежом, так и открытые выступления и высказывания своих мыслей и идей всех кто пожелает.

Естественно, такое решение было воспринято изголодавшимися по реальной информации народом с восторгом и, как посеянное на благодатную почву семя, начали появляться десятками, сотнями новые телевизионные программы, новые газеты и журналы, создаваться общественные объединения. В результате действительно произошла перестройка сознания, перестройка мышления людей, перестройка взглядов на прошлое, и именно эта перестройка сначала пошатнула, а потом полностью развалила казавшуюся никем непобедимой, нерушимой, великой и могучей страну под названием СССР.

В начале 90-х годов прошлого столетия начался, как в то время говорили, парад суверенитета выходящих из состава Советского Союза независимых государств.

Мощнейшая идеологическая машина, более 70-ти лет зажимавшая сознание советского человека в строго определенных властными структурами рамках разрушилась. Но поскольку идеологическому вакууму в обществе нет места, взамен старой отвергнутой идеологии хлынули всевозможные учения, идеи, дог-

мы и много-много всякого и доброго и злого, и нужного и ненужного на головы жителей вновь создаваемых суверенных стран. Не стал исключением в этом отношении и наш Независимый Казахстан.

Множество испытаний выпало на долю многострадального казахского народа. Его истребляли, завоевывали его земли, устраивали геноцид, голодомор, на нем испытывали воздействия мощнейших орудий истребления, и не взирая ни на что, казахи тысячу раз погибая, тысячу раз возрождались. И в период становления самостоятельного государства на долю казахского народа выпало немало трудностей. Но и в эти тяжелые годы казахи, уже не впервые, объединили и сплотили вокруг себя все народы, проживающие на общей территории, и единым порывом преодолели все препятствия на пути суверенитета.

В процессе общественного развития целые нации и народности исчезают, государства большие и малые поглощаются другими, но, слава Богу, казахи сохранили свою нацию, сохранили государство, укрепили и упрочили независимость, узаконили государственную границу.

Думаю, что корни жизненной стойкости и дружной сплоченности народов, проживающих в нашей стране, уходят далеко в глубь прошлых столетий.

Подтверждением этому является история Казахстана. Множество обычаев, традиций, обрядов и поверий разных народностей и религий соседствуют друг с другом, показывая тем самым свою миролюбивость и взаимное уважение.

Гостеприимство казахстанцев изумляет зарубежных гостей своей открытостью, добротой и доверием. Именно такие качества притягивают другие страны к сотрудничеству и духовному единению. Нельзя забывать, что все эти успехи – заслуга каждого рядового гражданина. Ведь для того что бы сделать что то грандиозное надо начать именно с самого Себя.

Уверен, что именно демократичность и толерантность нашей страны является фундаментом многонационального и многоконфессионального общества в Казахстане.

Поздравляю профессорско-преподавательский состав, студенческую молодежь с юбилеем Дня Духовного Соглашения, желаю творческих успехов, удачи и благополучия.



Поздравляю Вас с Днем духовного соглашения, который уже 20 лет ежегодно отмечается в нашей стране. В этот день – 18 октября в унисон звучат добрые слова за мир, единство и высокие ценности души – толерантности и уважения. Тем самым казахстанцы, независимо от этнической принадлежности, вероисповедания и мировоззрения, выступают за торжество человек-



Ералы ТУГЖАНОВ,
заместитель Председателя Ассамблеи народа
Казахстана, Заведующий Секретариатом
АНК Администрации Президента РК

ДОРОГИЕ ДРУЗЬЯ!

ности, веротерпимости, добра и милосердия, за неприятие насилия в любой форме.

Сегодня духовность и согласие – это черты национального характера, особенность менталитета казахстанцев, выражающие уважение к образу жизни всех этносов страны, их традициям, обычаям, чувствам, мнениям, идеям, верованиям. Это индикаторы уровня культуры межэтнических отношений, показатели общей социальной зрелости людей, их готовности к общению, сотрудничеству.

Милосердие и помощь ближнему, утверждение миротворческих начал, направленных на уважительное отношение к каждому человеку, присутствуют в повседневной жизни, а проявление этих качеств, стремление их сделать нормой делает людей едиными, сближает независимо от национальной принадлежности и социального положения.

В современном мире много жестокости и противостоять ему можно только через добро, сочувствие и сопереживание. Эта аксиома, которая доказана самой жизнью. Народ Казахстана прошел через годы голода, войны, депортации, репрессии. И только человеколюбие, духовная чистота объединили людей в тяжелые времена. Благодаря усилиям нашего старшего поколения в тяжелых испытаниях формировалась и крепла система ценностей, которая и сегодня помогает в нелегких кризисных ситуациях.

На XIX сессии Ассамблеи народа Казахстана Нурсултан Назарбаев отметил, что главными ценностями Казахстана являются стабильность, единство и модернизация. «Они составляют основу успешного казахстанского пути», – сказал Глава государства.

Не случайно ключевыми понятиями Доктрины национального единства являются «национальный дух», «дух народа», «дух нации». Этим ознаменован новый современный подход к качественно новому уровню объединения народа Казахстана, его стремлению высоким идеалам духовности и миролюбия.

Нередко в разных аудиториях, с разными собеседниками, а также в средствах массовой информации приходится сталкиваться с мнениями, что психология рынка ведет к безнравственности, бездуховности, порождает культ наживы, эгоизма. С этим нельзя согласиться. Аргументом тому и ответом на неверность этих утверждений служат инновационные идеи, выдвинутые Лидером нации, Президентом страны Н.А. Назарбаевым об Обществе Всеобщего Труда. Тема труда как никогда сегодня вписывается в тему подвига Национального Духа, где главными приоритетами должны стать дух трудовых традиций, дух созидания, дух обновления и побед. Возрождение Его Величества Труда и развитие на этой основе подлинной Духовности – без этого сегодня нельзя создать сильную экономику, достичь больших высот. «Только ТРУД может обеспечить всем казахстанцам БЛАГОСОСТОЯНИЕ и достижение нового КАЧЕСТВА ЖИЗНИ».

Учеба – это кропотливый и неустанный труд. От качества ваших знаний будет зависеть успех страны в ближайшем будущем. Поиск новых знаний и использование их во благо своему народу – это качество души с ценностями патриотизма, созидания и прогресса.

Желаю Вам, новому поколению казахстанцев, продолжателям и хранителям ценностей мира, добра и толерантности крепкого здоровья и новых открытий!

Қайрат Жолдыбайұлы,
Қазақстан мұсылмандары діни басқармасының наіб-мүфті,
«Әзірет Сұлтан» мешітінің бас имамы

ИСЛАМ - БЕЙБІТШІЛІККЕ ҮНДЕУШІ ДІН

Бүгінгі жаһандану заманы алып әлемді «шағын ауылға» айналдырып отыр.

Мемлекеттердің арасындағы барыс-келіс, алыс-беріс, өзара сауда-саттық, саяси-экономикалық, мәдени-рухани қарым-қатынас тығыз байланыста болғандықтан, былайша айтқанда «ауылы аралас, қойы қоралас» болған заманда әр ұлт, әрбір дін өзара ынтымақтастықта, қоян-қолтық қатынаста болуы тиіс. Бұл – бүгінгі заман талабы.

Ғасырлар бойы кейбір саяси күштер дінді ұлтаралық арандатушылықтың, дінаралық қақтығыстың құралы ретінде қолданып келді, әлі де қолдануда. Сондықтан да, осындай арам пиғылды шатақ саясатқа жол бермей, өркениеттер қақтығысының алдын алуға, арандатушылық әрекеттердің тамырына балта шауып, дінаралық соғысты болдырмау үшін адамзат бір-біріне адами құндылықтарды ту етіп, құрметпен әрі төзімділікпен қарау керек.

Бірде Пайғамбарымыз сахабаларымен сұхбат үстінде отырғанда қасынан мәйіт көтерген қаралы топ өтеді.

Мұны көрген Алла Расулы құрмет ретінде орнынан тұрады. Пайғамбардың бұл әрекетін көріп таңырқаған жанындағы сахабалар: «Иә, Алланың Елшісі, бұл мәйіт мұсылман емес, яғни ғой», – дейді. Сонда Пайғамбарымыз: «Мейлі, адам емес пе...» – деп адамды адам болғандығы үшін құрметтеудің жарқын үлгісін көрсетеді. Міне, бейбітшілікке үндеуші Ислам діні де адамдықты жоғары қояды.

Әлемде болып жатқан діни құндылықтарды аяққа таптап, құрмет тұтқан діни тұлғаларын келемеждеу құбылысы дінаралық татулыққа, ұлтаралық ынтымақтастыққа сызат түсіреді. Мұндай дүниелерге тек қана мұсылман не христиан болып қана емес, бүкіл адамзат болып қарсы тұруға тиіспіз. Жаһанның бүгінгі насихат тақырыбы осы болуы қажет.

Бұл тұрғыдан алғанда Қазақстан ұлтаралық және дінаралық татулықтың үлгісін көрсетіп келе жатыр. Биыл Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің IV съезін өткіздік. Съездің негізгі жемісі – әртүрлі дін өкілдерін бір дөңгелек үстел басына жи-

нап, осыған дейін бір-бірін жау санап келген діндерді ортақ рухани құндылықтарға насихаттауға, бейбітшілікке ұмтылуға шақыруы – біз үшін үлкен жетістік. Съезге келген дін лидерлерінің артында қаншама жамағат тұр. Сол дін көшбасшыларының әртүрлі дін өкілдерімен тізе қосып отыруының өзі соңынан ерген халыққа үлкен ой салады.

Ал Рухани Келісім күні бұл тек дін өкілдерінің ғана келісімі емес, бұл бүкіл адамзаттың рухани келісімі. Бұл күні әлем татулықтың жолын іздеуі тиіс. Елімізде өтетін Рухани келісім күні адамзаттың ынтымақтастығын нығайтуға зор үлес қосады деп сенемін.

«Ауылдың иті ала болса да, бөрі келгенде бірігеді» демекші, бүгінгі «жау жағадан, бөрі етекпен алған» заманда әлем адамдықты ту етіп, рухани құндылықтың етегінен ұстап, адамзатқа қастық қылғанға қарсы біріксе деген тілегім бар. Сонда ешкім бейбітшіліктің бетіне сызат түсіріп, тыныштықтың шырқын бұзбақ емес. «Топтанып ұшқан тұрғайға, тұрымтай да бата алмас»...

ГЛОБАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ РЕЛИГИЙ

В последних числах мая нынешнего года в столице нашей родины состоялась IV Съезд лидеров мировых и традиционных религий. Форум на протяжении девяти лет является глобальной диалоговой площадкой, на которой обсуждаются актуальные проблемы укрепления взаимопонимания между религиями и культурами.

В 2012 году в работе Съезда приняли участие 85 делегаций из 40 стран мира. Среди делегатов форума от лица интеллигенции Павлодарской области – доцент ПГУ им.С.Торайғырова, кандидат философских наук Майра Жанайдаровна Кожамжарова.



– Майра Жанайдаровна, это уже четвертый по счету Съезд лидеров мировых и традиционных религий. Как Вы полагаете, почему подобное мероприятие из года в год подтверждает свою востребованность и значимость именно здесь, на казахстанской земле?

– Съезд имеет уникальное значение. Именно Казахстан впервые стал диалоговой площадкой для всех основных мировых религий – по инициативе нашего Президента была принята идея о том, что представители разных вер, разных конфессий могут мирно сосуществовать и более того, вести конструктивный диалог. Данная мысль не могла возникнуть спонтанно: наше государство издавна по своему этническому составу является многонациональным и, соответственно, поликонфессиональным. Нашей культуре генетически присуща идея толерантности, умения принять иную точку зрения. Поэтому неудивительно, что именно Казахстан на протяжении уже почти десятилетия является глобальной диалоговой площадкой для представителей мировых религий. Иницируя подобную идею на государственном уровне – а это беспрецедентный опыт в масштабах планеты – мы показываем, что государство, религия, культуры могут находиться во взаимном диалоге.

– На пути построения такого диалога, вероятно, очень велика роль государственного лидера.

– Безусловно. Все религиозные лидеры говорят об огромной заслуге Нурсултана Абишевича Назарбаева в деле налаживания конструктивных взаимоотношений между представителями раз-

ных конфессий. Здесь важно не забывать о государственной стратегии, которая, благодаря инициативе Главы государства, реализуется в нашей многонациональной стране – той стратегии, которая в условиях мультикультурализма позволяет каждому жителю Казахстана чувствовать себя комфортно, в том числе и в религиозном аспекте. К слову, проблемы религии и мультикультурализма обсуждались специально в работе одной из четырех секций Съезда.

– Насколько актуальной Вы считаете тему другого секционного заседания в рамках форума – «Религия и молодежь»?

– Это чрезвычайно важный аспект современного межрелигиозного диалога. Все участники секции отмечали, что молодежь – в условиях нового технологического общества – растет на иных ценностях, нежели ценности, скажем, двадцатилетней давности. Для молодежи сегодня открыт весь мир, любые пласты информации. Поэтому очень важно в подобных условиях информационной свободы дать подрастающему поколению правильные нравственные ориентиры и установки, классические духовные ценности. Здесь чрезвычайно важна роль традиционных мировых религий, базирующихся на духовно-нравственных устоях сформировавшихся на протяжении тысячелетий. Сейчас очень остро стоит вопрос об уходе молодежи в различные тоталитарные секты, которые, в отличие от традиционных религий, преследуют свои меркантильные интересы – материальное обогащение, терроризм и т.д. Это тоже наша забота. Первоочередной задачей в этом направлении долж-

но стать развитие и совершенствование молодежной политики, повышение религиозной грамотности у подрастающего поколения с использованием различных форматов диалога с ними.

– Вы принимали также участие в работе секции, посвященной роли религиозных лидеров в достижении устойчивого развития...

– Роль религиозного лидера сегодня очень велика, поскольку мир, к сожалению, перестает быть стабильным. И поэтому лидер той или иной конфессии должен нести высшие ценности, направленные в первую очередь на достижение гармонии. Необходимо также усилить образовательную, информационно-разъяснительную работу, чтобы успешно противодействовать разного рода тоталитарным сектам, деструктивным культурам. Участниками секции было единодушно отмечено, что работа станет плодотворной лишь в случае взаимодействия государства, просвещения и духовности.

– Как Вы прокомментируете основную тему IV Съезда лидеров мировых и традиционных религий – «Мир и согласие как выбор человечества»?

– Моя точка зрения: мир и согласие – это единственный выбор человечества на современном этапе истории. Сегодня мы наблюдаем проблемы в любом аспекте жизнедеятельности человека: плохая экология, напряженная политическая обстановка, войны, многое другое. В чем причина? Дело в том, что произошла подмена ценностей: в определенный момент человечеству стало казаться, что вооружившись лишь техническими достижениями, новыми тех-

нологиями, можно достичь рая на земле. Но, увы, любое дело без души и разумного подхода – ничто. Общечеловеческие ценности, имеющие непреходящее значение, в нашем сложном мире должны служить ориентиром для каждого человека. Ведь простое несоблюдение универсального для всех религий нравственного запрета «не убий» может привести к тому, что мы как человечество перестанем существовать. Любой здравомыслящий человек не станет ставить под угрозу свою жизнь и жизни окружающих его людей.

– Какими Вам видятся перспективы развития идей, заложенных в ходе работы Съезда лидеров мировых и традиционных религий?

– За идеей глобального диалога религий, государств, культур во имя всеобщего мира и согласия – огромное будущее. В силу уникальности и вместе с тем простоты этой идеи, Съезд, который уже девять лет собирает лидеров мировых конфессий, лидеров стран, думаю, способен стать основой для тех процессов, которые повернут человечество на новые созидательные рубежи. Глобальный отклик, который из года в год получает форум, дает нам все основания полагать, что Казахстан – действительно та точка на планете, которая может привести к новому витку развития человечества, которая в условиях кризиса нравственности может помочь сформировать нового, высочайшего о своих ближних и о мире, в котором он живет. Все остальное у человечества уже есть.

– Спасибо за интервью.

Беседовал Дмитрий ЛАРИОНОВ

○ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦИЯ

ЗАМАН ЖӘНЕ ДІН

2011 жылдың 3 қарашасынан бастап С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде этносаралық және конфессияаралық үргістерді зерттеудің аймақтық ғылыми-практикалық орталығы қызметін бастады.

Бұл орталық ғылыми-зерттеу базасы ретінде ғана емес, сонымен қатар, профессорлық-оқытушылық құрамы, студенттер, үкіметтік емес ұйым мүшелері, мемлекеттік мекемелердің өкілдері және Павлодар облысының тұрғындары үшін диалогтық алаң болып табылады.

Ғаламтор кеңістігін пайдаланушылармен диалог құру арқылы халықты ақпараттандыру мақсатында онлайн-конференция өткізу – орталық қызметкерлерінің міндеті.

5 қазан күні «Заман және дін» тақырыбында алғашқы онлайн-конференция жұмыс жасады. Ғаламтор қолданушыларымен диалог құрған философия ғылымдарының кандидаты, доцент М.Ж.Кожамжарова мен Орталықтың маманы Ж.Қ.Бертымұратов.

Конференцияға қатысушылар қоғам мен әлемдегі өзекті, күрделі мәселелердің бірі дін және діни қарым-қатынастар жайындағы сұрақтарға жауап алды. Діни бірлестіктер, исламның ханафи ағымы, атеизм

және діни шиеленістер жайындағы мәселелер қатысушылардың қызу талқысына салынған тақырыпқа айналды. Қазақстан Республикасының «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» заң төңірегінде сөз қозғалды. Мәселен, жаңа діни заң негізден қабылданды, негізден діни бірлестіктер саны ұлғайып, оған сенушілер саны артып келеді, діни қызметкерлер арасындағы жемқорлық және хиджаб киіміне заңның көзқарасы сияқты сұрақтар жауапсыз қалмады.

Көптеген диаспоралар мекендеген Қазақстан қоғамы үшін Отандасының діни-сеніміне құрметі мен конфессияаралық ынтымақтастық пен бірлікті сақтау өте маңызды екенін түйіп, қорытындылады белсенді диалог құрушылар.

Келесі онлайн-конференция тақырыбы «Заң және дін», «Қазақстандағы дәстүрлі ислам және оның ерекшеліктері». Осы тақырып жөнінде Сізді мазалаған сұрақтарыңыз болса, конференцияға қатысуға шақырамыз.

Онлайн-конференция қатысушылары мен орталық қызметкерлерінің арасындағы диалогтан үзінді:

Сұрақ: Мұсылман

– Ассалаумағлейкум! Біздің еліміздегі мұсылмандар ұстанатын Ханафи мазхабымен, араб елдерінде ұстанатын ханафи мазхабының айырмашылығы көп. Себебі қандай дер едіңіз?

Жауап: Орталық

– Қайырлы кеш! Суниттер Фихх мәселесінде 4 мазхабты ұстанады, мазхабтардың қай аймақта болмасын айырмашылығы болмайды. Өйткені олардың негіздері біреу.

Сұрақ: Қонақ

– Ақыр заман жайындағы ақпараттың шындыққа сай келуіне діннің көзқарасы?

Жауап: Орталық

– Заманның ақыры жайындағы тәлім барлық діни ағымдарды қамтиды. Бірде-бір дін оның болатын уақытын дәл айта алмайды.

Жанар ЕЛЕШОВА

ТАҒЫЛЫМЫ МОЛ ДӘРІС

2012 жылы 5 қазанында С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде этносаралық және конфессияаралық үргістерді зерттеудің аймақтық ғылыми-зерттеу орталығының ұйымдастыруымен дәстүрлі исламды таныту мақсатында қазақ және орыс тілдерінде дәріс оқылды. Орталықтың қызметкерлерінің дәрісі арнайы ПМУ профессорлық-оқытушылар құрамы мен жас ғалым магистранттарды жинады.

Орталық қызметкерлері Ж.Қ.Бердімұратов және Н.Е.Қайрбеков жиылған қауымға қызықты мәліметке толы кең ауқымды дәріс оқыды. Қазақстан Республикасының 72 пайызын ислам дінін ұстанушылар болғанын ескере отырып, орталық алғашқы дәрісін исламның суниттік бағытындағы ханафи мектебіне арнады.

Ислам дінінің тарихын, ағымдарға бөліну тарихын, олардың айырмашылықтарын, біріне-бірі қайшы келетін тұстарын анықтап, ортақтастыратын негізін білу заман талабы. Өйткені, бүгінгі күні ислам бағытындағы діни ағымдардың көбейіп, іс-әрекеттері қоғам ішінде іріткі салып жүрген жайы бар. Қазақстан Республикасы демократиялық, құқықтық зайырлы мемлекет. Осы тұрғыдан да, шариғат заңдары мен еліміздің Негізгі Заңының бір арнаға тоғысып, бір-біріне Құрмет танытуы назарға алынып отыр.

Келесі санда тағылымы мол дәрістің қызу талас алаңынан айшықты сұхбат пікірлерді толығырақ ұсынытын боламыз.



ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚТЫ АРТТЫРАТЫН ҒЫЛЫМИ ОРТАЛЫҚ

Нұржамал ТЫШҚАНОВА, этносаралық және конфессияаралық үрдістерді зерттеудің аймақтық ҒПО директоры



Қазіргі таңда заңнамалық күші бар және тәуелсіз елдің құқықтық заңнамасына сәйкес, қазіргі уақыттың қажеттіліктеріне байланысты 2011 жылдың 3 қарашасында құрылған Діни үрдістерді зерттеудің аймақтық ғылыми-практикалық орталығы 2012 жылдың 1 маусымнан бастап Этносаралық және конфессияаралық үрдістерді зерттеудің АҒПО-на өзгерді.

Ұлт пен ұлыс қатынастарының қазіргі замандағы жағдайына байланысты, Орталық

Қазақстанның этносаралық және конфессияаралық моделінің ғылыми-зерттеу базасын іргелі дамытуды өз қызметінің басты негізі деп қарастырады.

Орталықтың мақсаты – Қазақстанның ұлттық бірегейлігін күшейтуге, этносаралық қатынастарды және толерантты сана-сезім мен конфессияаралық келісімді дамытуға ықпал ету. Орталық зерттеушілік, ғылыми-әдістемелік, практикалық және информациялық – танымдық бағытта жұмыс жасайды.

Біз, орталық қызметкерлері Діни істер бойынша ҚР Агенттігінің Павлодар облысының дін істері бойынша департаментімен, ішкі саясат басқармасымен, Павлодар облысының Қазақстан халықтарының Ассамблеясымен, Павлодар облысы ішкі істер департаментімен, діни және мемлекеттік емес ұйымдармен, университеттің «Білік» газеті және басқа да бұқаралық ақпарат құралдарымен табысты еңбек етудеміз.

Этносаралық және конфессияаралық үрдістерді зерттеудің АҒПО қызметінің бастауынан келесі ақпараттық кітапшалар дайындалып жасалынды: «Ислам», «Христиан діні: Православие. 1 бөлім», «Христиан діні: Православие. 2 бөлім», «Дәстүрлі емес діни ағымдардың қызметінің мақсаты мен әдістері», «Діни экстремизмнің мәні және ислам фундаментализмінің негізгі ағымдары».

2012 жылдың қыркүйек айында ҚР Ғылым және білім беру министрлігімен «Іргелі және қолданбалы зерттеулер» бағыты бойынша жарияланған байқауда «Қазақстандағы жаңа діни ағымдар» тақырыбындағы жобамыз 13500,0 мың теңге құрайтын мемлекеттік грантын жеңіп алды.

Орталық облыс тұрғандары, университет студенттері арасында мониторингтік зерттеулер жасап, мекемелердің тапсырыстары бойынша діни зерттеулер, «дөңгелек үстелдер», ғылыми-практикалық конференциялар, облыс қалалары мен аудандарында ақпараттық-танымдық мақсатпен кездесулер өткізді.

Зерттеулердің нәтижелері бойынша бүгінгі күннің ақпараттық-танымдық тұрғыдағы жағдайларды ескере отырып, орталық студенттер және облыс тұрғандарымен диалог алаңы ретінде онлайн-конференцияны қолдануды бастадық. Бірінші онлайн-конференция 5 қазан күні өтті.

С.Торайғыров атындағы ПМУ-дың «Білік» газеті негізінде этносаралық және конфессияаралық келісім тақырыбы бойынша газеттің арнайы шығарылымын жарыққа шығардық. Газет бетінен жарық көретін біздің арнайы қосымшамыз өзінің тұрақты оқырмандарын табады деп үміттенеміз.

Осы оқу жылында мониторингтік зерттеулерді ары қарай жалғастыру мен практикалық көмек көрсету жобалары жүзеге асырылмақ. Облыс қалалары мен аудандарының жергілікті атқарушы органдарымен және мемлекеттік емес ұйымдармен табысты шаралар ұйымдастыру жоспарланған.

Этносаралық және конфессияаралық үрдістерді зерттеудің АҒПО-ның кадрлық құрамы: дінтанушы, философ, тарихшы, әлеуметтанушы, саясаттанушы ғалымдар. Орталық жанында штаттан тыс Орталық активі жұмыс жасайды. Осыған орай біздің ұжымның атынан магистранттар мен студенттерге айтарым: «Орталық қызметкерлері Сіздердің сұрақтарыңызға жауап табуға көмектеседі. Орталық қызметкерлермен бірге шығармашылық мүмкіндіктеріңізді және әр түрлі жобаларды жүзеге асыруға мүмкіндіктеріңіз бар».

Ғылыми орталықтың бір міндеті – студенттер мен магистранттардың дипломдық жұмыстарына жетекшілік жасап, ғылыми ортада діни мәселерді аша түсу.

Сонымен қатар, «Білік» газетінің редакциясымен бірлесе отырып, Келісім күнінің 20 жылдығына орай арнайы шығарылым жарыққа шығып отыр.

С.Торайғыров атындағы ПМУ ақпараттық порталында «Университеттегі ғылым» тарауында Орталық жайлы қосымша бет жасалған. Электронды пошта мекен-жайы: newcenterPGU@yandex.ru, телефон: 8 (7182) 67-36-87, (ішкі: 12-16).

ДОСТЫҒЫ ЖАРАСҚАН ҰЛТАР МЕКЕНІ

Мемлекетімізде рухани келісім күнінің ерекше аталып өтуі заңды, өйткені әртүрлі этностар қатарласа өмір сүріп жатқан елде мәдени – рухани қатынастардың дұрыс жолға қойылуы, оларды үйлесімді түрде дамыту маңызы зор үлкен мәселе болып табылатыны анық. Философиялық – мәдениеттанулық тұрғыдан алғанда мұнда мәдениеттер, діндер арасындағы сұхбаттың (диалогтың) орын тебуі, сөйтіп бірте-бірте өзара түсіністіктің, сыйластықтың, толеранттылық қарым-қатынастың түзілуіне жол ашылуы әбден орынды. Қазақ халқына тән тәзімділік, дархан мінез-құлық, қонақжайлылық, ашықтық осындай рухани келісімнің түп қазығы, басты қозғаушы күші, ұйтқысы десе боларлық ізгі қасиеттер ата-бабамыздан келе жатқан асыл мұра екені белгілі. Этносаралық, конфессияаралық қатынастарды дамытудағы Президентіміздің салиқалы саясаты Қазақстандағы рухани келісімнің үкіл дүние жүзі мойындаған жаңа үлгісін қалыптастырғаны мәлім. Менің ойымша, еліміздің, халқымыздың болашағы зор. Тәуелсіздік туын берік ұстап, қоғамдық өмірдің қай саласында болмасын белсенділік танытып, оқуда да, ғылымда да, еңбекте де жоғары ынта, бекем тәртіп, асқан жауапкершілік пен іскерлік негізінде басқа этностар өкілдерін өз айналасына топтастырып, ынтымақтастықпен алға басу, рухани келісімнің, бейбіт өмірдің шырқын бұздырмай көздің қарашығындай сақтау, мәдениет пен өркениеттің алдыңғы сапынан табылу, – міне осының бәрі жарқын болашағымыздың, интеллектуалды ұлт болып, дамыған елдер қатарына еніп, салиқалы өмір сүруіміздің кепілі екені күннен-күнге анықталуда.

Сәбит Мұрат, ф.ғ.д., профессор, Шет тілдер және іскерлік карьера университетінің профессоры



ПРАЗДНИК ВСЕХ КАЗАХСТАНЦЕВ

Многоязычный народ Казахстана отмечает День духовного согласия. Этот праздник близок каждому казахстанцу. На протяжении 20 лет граждане независимого Казахстана отмечают этот праздник в обстановке спокойствия и уверенности в своем будущем и будущем своих детей. В бурном, неспокойном мире, Казахстан является примером стабильного развития. Десятки представителей наций и народностей приобрели в Казахстане вторую родину.

Второй родиной стал Казахстан и для меня, уроженца России. В России я родился, окончил университет, а все трудовая деятельность связана с Казахстаном. Павлодар стал второй родиной. Здесь я прошел путь от учителя школы до профессора университета.

Среди моих друзей есть казахи, татары, русские и представители многих других национальностей.

Долгое проживание в Казахстане привело меня к пониманию того, что ценность человека определяется не национальной принадлежностью, а самой личностью, ее ценностными ориентациями.

Значительная заслуга в стабильном развитии страны принадлежит Президенту страны – Лидеру нации Н.А.Назарбаеву. Именно по его инициативе создана Ассамблея народов Казахстана – уникальный инструмент межнационального согласия и развития разных этносов на территории Казахстана. В дружбе и согласии казахстанский народ строит демократическое будущее своей страны. Новые атрибуты демократии видны во всем. В республике отработаны и широко используются альтернативные выборы в органы власти, создан и работает многопартийный парламент, имеется оппозиция, разнообразие СМИ, формируется гражданское общество. Эти процессы развиваются и совершенствуются и есть твердая уверенность в том, что Казахстан, представляющий единую семью, добьется его больших успехов в экономической, политической и духовной сферах.

Я желаю студентам, которые завтра будут управлять страной, получить глубокие знания, что позволит поднять страну на новые рубежи, желаю здоровья и счастья вам и процветания нашей Родине Казахстан!

Эдуард ЯНЧУК, профессор кафедры социологии и политологии



ДУХОВНОЕ ЕДИНСТВО И СОГЛАСИЕ – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ЖИЗНИ

ло проведение в 2003г., в 2006г., 2009г. Съездом лидеров мировых и традиционных религий. Проведение данных мероприятий открыло новую страницу в истории человечества. Никогда и нигде ранее в мире главы государств не занимались столь масштабной миротворческой практикой.

Я считаю, что религиозная политика, которая ведет наше государство, может стать примером для других стран мира. Республика, где живет более сотни представителей различных религий и конфессий, находится в мире друг с другом. И этот фактор во многом помогает Казахстану развиваться и расти.

Моя семья, можно сказать, является примером полирелигиозной семьи: отец – мусульманин, мама – католичка, а бабушка придерживается православной религии. Однако все мы живём в мире и согласии, уважаем и любим друг друга. Уважение членов семьи, уважение родного языка,

традиций и обычаев предков – именно это является фундаментом дальнейшего процветания Казахстана. В настоящее время современная молодёжь обладает всеми условиями для получения качественного среднего и высшего образования, обучение, а также прохождения стажировки за границей. И это большая заслуга нашего президента, нашего народа, нашего государства в целом. Минувшим летом я проходил стажировку в одном из лучших университетов Германии – Мюнхенском Техническом Университете. И я был очень рад, что наше государство предоставило такую возможность. Даже там, на расстоянии 15 тысяч километров, обо мне не забывали близкие друзья, родные, коллеги, а также те, кто помог мне попасть туда, поучаствовать в международном общении и с гордостью представить родную страну. Именно от нас, от растущей молодёжи, будет зависеть дальней-

шая судьба нашего государства.

Для современной молодёжи, я считаю, духовное единство и согласие является неотъемлемой частью жизни, так как именно духовное единство и согласие ведет к бесконфликтному существованию, обеспечивая нам и нашим близким возможность не опасаться за будущее, жить в гуманном обществе.

В настоящее время главной задачей казахстанской внутренней политики становится не только сохранение и укрепление межэтнического согласия, но сохранение и укрепление религиозной толерантности, межконфессионального диалога и согласия. Иными словами, духовное согласие можно рассматривать как основание всех иных форм согласия, поскольку оно есть внутреннее мировоззренческое ядро межличностных связей.

Давайте будем жить в мире, единстве и согласии.

Антон ГЕРБ



18 октября отмечает День Духовного согласия в Казахстане, а также эта дата моего дня рождения. Я хотел бы подробнее рассказать об этом замечательном дне.

18 октября 1992 при поддержке и личном участии президента РК Назарбаева прошел первый Всемирный Конгресс духовного единства и согласия, в котором приняли участие политики, общественные деятели и представители религиозных конфессий.

Республика Казахстан старается обеспечить стабильность не только в своей стране, но и подвигнуть представителей религий всего мира к проведению глобального конструктивного диалога. Ярким примером успеха такой политики ста-

ЖЫЛНАМА



Р.Ж. ҚАДЫСОВА,
тарих ғылымдарының докторы, профессор

ЖАСТАРДЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚ БАҒДАРЛАУ МЕН ҚАЖЕТТІЛІГІ

Шығыс пен батысқа өзара дәнекер болып, Еуразиялық өркениеттің алтын бесігі саналатын Қазақстан ХХІ ғасырда бүкіл әлемдік өркениетке бірлігі жарасқан тұрақты, берекелі мемлекет ретінде орнықты.

Осы орайда, жастардың құндылық бағдары қандай деңгейде дегені сауал туындайды. Бұл сауал Тұңғыш Президент – Елбасы Н.Назарбаев жастардың құндылық бағдары мен қажеттіліктерін айқындап берген. Мәселен, дәстүрлі халыққа Жолдауында, «Әлеуметтік жаңғырту: Жалпыға бірдей Еңбек Қоғамына 20 қадам» мақаласы, «Жалпыға бірдей Еңбек Қоғамы» доктринасы, Нұр Отан съезінде, Тәуелсіздіктің 20-жылдығына арналған салтанатты жиналысында, Қазақстан халықтары Ассамблеясының сессиясындағы және т.б. Елбасы жастарға екпін беріп басты құндылық «ұлттың тұрақты дамуы», «мемлекеттілікті нығайту», «ұлт бірлігі» және «болашаққа деген сенімділік» – деп еске салуда.

Иә, жастардың құндылықты бағдарлауы мен қажеттіліктері жайлы түрлі ғылыми және әлеуметтік зерттеулер жүргізілуде. Бірі рухани құндылыққа, енді бірі жалпы адамзаттық құндылыққа басымдық беру керектігін назарға салуда.

Сондай зерттеулердің бірінде Г.С. Абдраймова мынадай мәселелерді анықтайды. Бүгінгі жастардың жеке өмірге бағдарлану құндылықтары жүйесінде – ақша, материалдық сәттілік бірінші орында тұрғандығы білінген. Дегенмен, жастардың 56 пайызы өздерінің еңбегімен материалдық игілікке жетуге болады деген тоқтамға келген. Ал 27 пайыз жастар еңбектен гөрі, статусты «ақшалы» мамандықтарды материалдық игілікке бастар жол ретінде көрсетеді. Десе де, отбасы бақытын жастардың 52 пайызы өмірдің маңызы деп түсінеді.

Сонымен қатар, жастар арасында рухани құндылықтың негізгі бағдарын – асыл діннен алу керектігін атаса, тағы бірі ана тілсіз рухани құндылықтың, қала берді «құндылық атаулының» маңызы шамалы деп есептейді.

Негізінде еліміздің азаматтары қазіргі заманғы құндылық бағдары мен қажеттілігін осылайша бағамдаған дұрыс.

Біріншіден, бәсекеге қабілеттілік –

жастардың жаңа заман жаңалығын меңгере отырып, Қазақстан азаматы ретінде дүниежүзілік аренада бәсекеге қабілетті болып, әлем жастарымен терезесін теңестіруі. Техниканың құлағында ойнап, қазақ тілін меңгеріп, ал әлем тілдерінде еркін сөйлеген азаматтың алар асуы алда. Ол өзін ғана жетілдіріп қоймай, Абай айтпақшы, «атасының ғана емес, адамның баласы болып», адамзат игілігі, ел дамуы үшін еңбек етері сөзсіз.

Екіншіден, кәсіби білім, – Ел егемендігін баянды етуде оқу-білімнің маңыздылығын жете түсінген Елбасы экономикалық және қаржылық қиындықтарға қарамастан, осы салаға тиянақты түрде қолдау көрсетіп келеді. Себебі, білімді жастар ел болашағының айқын көрінісі. Елбасы атап айтқандай білім, «жастардың және еліміздің басты капиталы». Елімізде сауаттылық деңгейі жоғары көрсеткіштерге ие екені белгілі. Халықтың 99,5 пайызы сауатты, осы көрсеткіш бойынша Қазақстан 177 елдің ішінен 14-орынды иеленді. Әйткенмен де, құрылыста, ауыл шаруашылығында, машина және жабдықтар технологиясында, қызмет көрсету саласында кәсіби білім білімі бар жұмыскерлер саны жетіспеуде. Жыл сайын 12-14 мың университет түлегі жұмыссыз қалуына қарамастан, экономика техникалық қызмет көрсету еңбегінде қосымша жүз мың жұмысшыны талап етеді. Демек, мақсаты бағдарланған түрде сапалы білім алу бүгінгі жастар алдындағы негізгі міндеттердің біріне айналып отыр.

Үшіншіден, іскерлік, креативтілік – (ағылшын тіл. ауд. creative – шығармашыл) мақсатты түрде қалыптасқан және дәстүрлі нормалардан тыс жаңа идеяларды жаратуға жаны жақын индивидтің шығармашылық қабілеті. А.Маслоу бойынша, бұл адам туылғаннан барлығында болатын, бірақ көп жағдайда ортаның әсерімен жойылып кететін шығармашылық бағыт болып табылады. Демек, креативті жас тәрбиелеу, шығармашыл, сыншыл болып жетілу адам әлеуетінің жоғарғы деңгейін көрсетеді. Соңғы кезде жастардың нигилистік, көп құбылыстарға немқұрайлықпен немесе аса толеранттылықпен қарау тенденциясы басым болып отыр. Жастардың

экономикалық белсенділігінің деңгейі 52,2 пайызды құрайды. Бұл жалпы көрсеткіштен 18,4 пайызға төмен. Жастар арасындағы жұмыссыздық ел бойынша жұмыссыздықтың жалпы деңгейінен 1,3 пайызға артық. Мұның негізгі себебі жастар біліктілігінің аздығынан немесе біліктілігінің болмауына байланысты түсіндіріледі. Ал жас жұмыс кадрларының төмен жалақы үрдісі тұрақты сақталып келеді. Жұмыс істейтін жастардың 21,5 пайызының табыс деңгейі ең төменгі күн көріс деңгейінен төмен; жастардың 41,5 пайызының айлық табысы орта жалақы көрсеткішінен төмен.

Төртіншіден, денсаулық сақтау – ұрпақ алмасуда денсаулық сақтау мәселелері өсіп келе жатқанда көкейкесті мәселе болып табылады. Мұның себебінен болашақта ұлт денсаулығы ауыр зардап шегуі мүмкін. Сонымен қатар, қауіпті ықпалдарға бүгінгі жасөспірім мен жастардың репродукциялық әлеуетін төмендету қауіп-қатерлі ықпалдарына апарып соғатын қауіпті мінез-құлық салалары жөнінде ақпараттанулықтың төмен деңгейі, ұрпақ жаңғырту нұсқамаларының қалыптаспағандығы, сондай-ақ, емдеу-профилактикалық мекемелеріндегі медициналық-санитариялық сүйемелдеу кемшіліктері жатады.

Жасөспірім мен жастар денсаулығының үлкен әлеуметтік маңызы бар, себебі олар қоғамның репродукциялық, парасаттық, экономикалық, әлеуметтік, саясаттық және мәдени резервы болып танылған. Сондықтан да «Жас отан» жастар бағытының съезінде сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев тәуелсіз Қазақстан жастары елдің ең басты дәулеті деп ескеріп қойды.

Қорытындылай айтқанда, жастардың құндылықты дұрыс бағдарлануы біршама әлеуметтік мәселелердің шешім табуына көмектеседі. Әсіресе, білім, бәсекеге қабілеттілік, кәсіби білім, іскерлік, креатив, еңбек, денсаулық сақтау секілді маңызды дүниелерді ұстаным еткен жастар өздерінің өмірін дұрыс ұйымдастырумен қатар, мемлекет дамуына елеулі үлес қосатыны анық. Осылайша, сәтті әлеуметтену үдерісіне қол жеткізген кез келген жас өмірде өз жолын тауып, Абай айтқандай, «өмірге кірпіш болып қаланады».

Дүниежүзілік және дәстүрлі діндер көшбасшылары съездерінің жылнамасы

Съездердің маңызды ерекшелігі ретінде әлемнің барлық ірі конфессиялардың өкілдерінен басқа олардың жұмыстарына көрнекті саясаткершілердің, мемлекет басшыларының және беделді халықаралық ұйымдардың қатысуы болып табылады. Бұл жағдай әлемде қауіпсіздіктің күшеюіне, мәдениеттер мен өркениеттердің жақындалуына ықпал етуге мүмкіндік жасайды.

2003 жылдың 23-24 қыркүйегінде – Қазақстанның бастамасы бойынша шақырылған I съезд өтті. Съездің жұмысына әлемнің 14 елінен келген 17 делегациялар қатысты. Форум жұмысының қорытындылары бойынша Декларация қабылданды. Бұл Декларация бойынша конфессияаралық диалог халықтар арасында бейбітшілік пен келісімді қолдаудың маңызды құралы ретінде аталған болатын. Іс-шараның табысы I Съездің Шешімінде бекітілді, діни аралық формуды тұрақты негізде – үш жыл ішінде бір рет өткізу.

2006 жылдың 12-13 қыркүйегінде – Екінші съезд жұмысына 29 делегациялар қатысты. Съезд формуның өткізілуіне арнайы салынған «Бейбітшілік пен келісім сарайы» ғимараты алғаш форум қонақтарына есік ашты. Форум «Дін, қоғам және халықаралық қауіпсіздік» тақырыбында өрбіді. Мына бағыттар бойынша жұмыс жасалды: «діни сенімнің бостандығы және басқа діндердің уағыздаушыларын қадірлеу» және «Халықаралық қауіпсіздікті күшейтуде діни көшбасшыларының рөлі». Әлемдік діндердің, мәдениеттердің және этникалық топтардың мәдени және діни ерекшеліктер негізінде пайдаланылатын жанжалдардың өршуіне тыйым салуды негіз еткен Декларация бекітілді.

2009 жылдың 1-2 шілдесі – Европа, Азия, Қиыр Шығыс және Америкадан сияқты 35 елдерден келген 77 делегациялардың қатысуымен өткен III Съезд. Съездің тақырыбы «Толеранттылық, өзара құрметтеу мен ынтымақтастыққа негізделген бірлікті құр кезінде діни көшбасшыларының рөлі». Үшінші форум қатысушылары бірлесе қабылдаған Декларацияда шынайы діни аралық диалогты құру үшін діни көшбасшылары мен қоғамдық ұйымдардың күш салу әрекеттерін әрдайым қолдау мен оларға көмек етуге, өзара қарым-қатынасы және бір-бірін құрметтеуді жақсартуға бағытталған діндер мен өркениеттердің диалогын қолдауға мүмкіндік туғызуға қоғамдастықты шақырттады.

2012 жылдың 30-31 мамыр – әлемнің 40 елдерінен келген 85 делегациялардың қатысуымен өткен IV съезд. ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың бастауымен құрылған және III съезд қатысушылардың қолдауымен діни көшбасшылар Кеңесінің бірінші отырысы болды. Форум діни көшбасшылар мен халықаралық ұйымдармен диалог орнату және ынтымақтастықты қамтамасыз етудің артықшылықтарын анықтауды өзек етті. Бұл Кеңес жұмысы мәдениеттің диалогы мен экономикалық өзара әрекеттесуге бағытталды. Дін басшылары өзара әрекеттесуге, келісім мен бірлікте өмір сүруге, ғаламшарымыздың жасауына бүкіл адамзатты шақыру осы жолғы съезд қатысушыларының Үндеуі еді.

Ю. ПОМИНОВ,
член Ассамблеи народа Казахстана
с 1995 г.

Февраль 1995 года... Павлодарцы первыми в республике создают Малую (региональную) ассамблею народа Казахстана. Это – идея Президента страны Н.А. Назарбаева: создать в регионах такие организации и объединить их в единую большую Ассамблею народа Казахстана. Цель – сохранить и укрепить национальное согласие в многонациональном Казахстане...

Март 1995 года... Первая сессия Ассамблеи народа Казахстана, созданной Указом Президента 1 марта 1995 года... Сегодня, спустя 17 лет, можно без преувеличения сказать, что мы стали не только свидетелями, но и участниками события исторической важности. Мы – это первый руководитель секретариата нашей Малой ассамблеи народа Казахстана Канат Болатович Даржуман, вошедший в республиканский оргкомитет АНК и принимавший участие в разработке её основополагающих документов, инициатор создания первой в Казахстане уникальной Школы национального возрождения. Это его коллеги лидеры национально-культурных объединений: азербайджанского – Джафар Джафарович Махмутов, татаро-башкирского – Минир Хамитович Галеев, украинского – Михаил Сергеевич Парип-

МЫ – КАЗАХСТАНЦЫ

са, еврейского – Фаина Павловна Свечинская. Все эти люди и сегодня возглавляют национально-культурные центры и трудно переоценить их личный вклад в благородное дело укрепления национального единения и духовного согласия в стране.

Сегодня в области действуют уже 19 этнокультурных объединений и шесть филиалов областной Ассамблеи народа Казахстана. Без них невозможно представить культурную жизнь региона: это десятки мероприятий ежегодно... Чего стоит один традиционный фестиваль этнических культур! Отрадны и то, что в работу Ассамблеи, национально-культурных центров включается всё больше молодежи.

Глубоко символично, что именно в Павлодарском Доме дружбы, под крышей которого разместились все национально-культурные центры, проходило пленарное заседание участников Форума приграничного сотрудничества Казахстана и России.

Ассамблея народа Казахстана, создававшаяся как совещательно-консультативный орган при Президенте страны, стала конституционным органом и теперь имеет девять своих представителей

в Мажилисе Парламента. И это ещё одно свидетельство её огромного авторитета в общественно-культурной и политической жизни страны.

Сегодняшний мир неспокоен. То в одном, то в другом уголке планеты вспыхивают конфликты на межнациональной, межконфессиональной почве. Некоторые из них не гаснут годами и даже десятилетиями. А многонациональный Казахстан являет миру достойный пример национального единения и духовного согласия.

«Межнациональный мир и согласие не есть нечто, данное нам свыше, – подчеркнул в своём выступлении на XVII сессии Ассамблеи народа Казахстана её бессменный председатель Н.А. Назарбаев. – Это результат повседневной политики и практики государства и всех нас». Лидер нации отмечал также, что мы создали нашу уникальную, казахстанскую семью, возвели крепкие стены нашего общего дома, каждый из нас понимает, что все мы – сыны и дочери одного Отечества, мы вместе строим свою страну, свой дом, в котором живём и за который несём ответственность перед предками и потомками... Мы с гордостью говорим сегодня: мы – казахстанцы, мы – народ Казахстана.

Арнайы шығарылым

○ БІР ШАҢЫРАҚ АСТЫНДА

ВЗАИМОПОНИМАНИЕ КАК НОРМА



Сердечно поздравляю всех жителей Павлодарской области с Днем духовного согласия, который отмечается в Казахстане с 1992 года. Совершенно очевидно, что и для Казахстана, и для многих других стран мира тема межрелигиозных и межнациональных отношений является темой принципиальной, от решения которой во многом зависит будущее самих государств, самих многонациональных обществ.

Пример тому – наша страна. Во все времена на казахстанской земле люди различных национальностей и религиозных убеждений жили в мире и согласии, что было залогом силы и процветания. Благодаря единению созидательных сил многих народов, Казахстан стал таким, какой он есть – сильным государством с богатой многогранной культурой, уникальным цивилизационным пространством.

С самого начала своего бытия независимый Казахстан говорит миру, что мир и согласие, любовь и взаимопонимание должны стать нормой жизни, определять отношения между людьми, странами и народами. Именно в Казахстане 20 лет назад, под патронатом Президента страны Нурсултана Абишевича Назарбаева впервые был проведен Всемирный конгресс духовного согласия. На этой благословенной земле стало традиционным проведение Съезда лидеров мировых и традиционных религий, где представители различных вероисповеданий имеют замечательную возможность собраться вместе и поразмыслить о том, как ответить на вызовы, единые для большинства народов мира.

Поздравляя жителей Павлодарской области с Днем духовного согласия, желаю процветания Казахстану, руководству страны и всему казахстанскому народу, чтобы и дальше наши люди пребывали в мире, согласии, единомыслии, бережно хранили духовное наследие предков и жили в соответствии с высокими нравственными традициями.

Господь да благословит нас миром, согласием и успехами во всех добрых делах.

ВАРНАВА,
Епископ Павлодарский
и Экибастузский

ИСЛАМ – ТАТУЛЫҚ ПЕН БІРЛІК ДІНІ

Бүгінгі таңда Қасиетті де хақ дініміз – Исламды уағыздаушы әрбір адам және Тәуелсіз еліміздің қамын ойлаған әрбір ұлтжанды азаматтың басты мақсаты бірлік, ынтымақ, сүйіспеншілік пен өзара татулықты орнату болуы керек. Бөлінушілік пен кикілжіңге, адамдар арасын бұзатын, ауызбіршілікке нұқсан келтіретін, сыртқы дұшпандық пен ішкі араздыққа алып баратын істердің алдын алуы қажет.

1992 жылы Алматы қаласында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен рухани келісімнің Бүкіләлемдік Бірінші Конгресі өткізіліп 18 – қазанды қақтығыстар мен жанжалдарға тоқтау салу, қайырымдылық және көмек көрсету күні деп жариялау туралы манифест қабылдап, содан бері Қазақстан халқы бұл күнді – Рухани келісім күні ретінде атап өтіп келе жатқанын жақсы білеміз. Әрине, өзара тығыз рухани әрекеттестік Қазақстан халықтарының мәдениетін толықтырып, байыта түсуімен қатар олардың береке – бірлігін арттыра түсетіні көміл.

Өзара ынтымақ пен татулыққа, сүйіспеншілік пен қолғабыс көрсетуге шақырып, бөлінушілік пен дұшпандықтан сақтандыратын Ислам сияқты дін жоқ. Құран мен Пайғамбарымыздың (с.а.у.) хадистері мұның айқын дәлелі. Мәселен, Ұлы Алла Тағала Құран Кәрімде бізді бірлікпен ынтымаққа шақыра отырып, былай дейді: «**Барлықтарың Аллаһтың жібіне (дініне) жармасыңдар, сондай – ақ өзара бөлінбеңдер**» (Әл Ғимран сүресі, 103 – аят). Ал сүйікті пайғамбарымыз Мұхаммед Мұстафа (с.ғ.с.): «Мүміндер кірпіштерден қаланған бір ғимарат іспеттес» – дей отырып біздер үшін бірлікпен ынтымақтың қаншалықты маңызды екендігін білдірген.

Сондай – ақ, Ислам діні әрбір ұлт өкілдеріне құрметпен қарап ешкімді ұлтына, нәсіліне және жынысына қарап ажыратып бөлмейді. Алла Тағаланың алдында ешкім ешкімнен артық емес, егер қандайда бір артықшылық болатын болса ол тек тақуалықпен ғана өлшенеді. Бұл туралы Құран Кәрімде: «**Әй адам баласы! Шүбәсіз сендерді бір ер, бір әйелден (Адам атамен Хауа анадан) жараттық. Сондай – ақ бір – бірлеріңді тануларың үшін ұлттармен ұлыстарға бөлдік. Расында Алла алдында ең абыройлыларың тақуаларың (Алладан шынайы түрде қорыққандарың). Алла барлық нәрсені толық білуші, барлығынан хабардар**» (Хужурат сүресі, 13 – аят) – деп баяндалады. Ал Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) хадисінде: «Ей, адамдар! Естерінде болсын! Раббыларың біреу, ешбір араб араб емес, араб емес арабтан, діндарлығынан басқа ешбір артықшылығы жоқ. Күмәнсіз Аллаһтың алдында ең мәртебелілерің діндар

болғандарың» – деп ескертілген.

Ислам сенімі бойынша Аллаға сеніп пайғамбарды мойындаған әрбір кісі мұсылман болып саналады. Мұсылман болғаннан кейін жоғарыдағы аят хадистерде айтылғандай олар бір-бірімен бауыр. Ал шынайы бауырластық бір-бірімізді жақсы көрумен болады. Бір-бірімізді өз нәпсімізден артық жақсы көрген жағдайда ғана Ұлы Раббымыздың құзырында шынайы иман келтірген мұсылман ретінде саналмақпыз.

Қазақстанды мекендейтін халықтардың ең басты байлығы береке-бірлігі екенін барлығымыз да жақсы түсінеміз. Осынау ұланғайыр кең жерімізде 130-дан астам ұлт пен ұлыс өкілдері тұрып жатыр. Ауызбіршілік, ынтымақтастық пен рухани сыйластықты сақтаудың қаншалықты маңызды екенін түсіне отырып, алдыңғы буын ұрпақ біздер болашаққа бай да салиқалы мұра қалдыру үшін әркез бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған бүгінгі заманымызды сақтап қалуға тырысуға тиіспіз. Елімізде тұрып жатқан Қазақстанның біртұтас халқын құрайтын түрлі ұлт өкілдерінің конфессияаралық және мәдени келісімін, достық қарым-қатынасын нығайтуға бағытталған Елбасының жүйелі саясатын бүкілхалық болып әрқашан ерекше құрметпен жүзеге асыру біздің парызымыз. Қазақстан халқының бірлігі – еліміздің баға жетпес байлығы екенін ешқашан естен шығаруға болмайды.

Сондықтан да жүрегіңде шынайы иманы бар мұсылман адам іріткі фитнаға алып баратын іс әрекеттерді жасамауы, ондай істерден әрқашанда алыс туруы қажет. Бұзақылыққа, бүлікке, ел тыныштығын бұзатын жәйттерге ешқандай да жол бермеуі тиіс. Мұсылмандар үшін ең маңызды нәрсе халықтың тыныштығы, елдің бірлігі. Бір елде тұрып нанып жеп, суын ішіп отырғандықтан бір-бірімізге әрдайым құрметпен қарап өзара жақсы қарым-қатынаста болуымыз керек. Өйткені Алла Тағала Құран Кәрімде: «**Шын мәнінде, мүміндер бір-бірімен бауыр сондықтан бір-біріне ренішті болған бауырларыңды татуластырыңдар. Аллаһтан қорқыңдар**» деп бұйыруда. Ал Пайғамбарымыздың (с.ғ.с.) хадисінде: «Сіздер



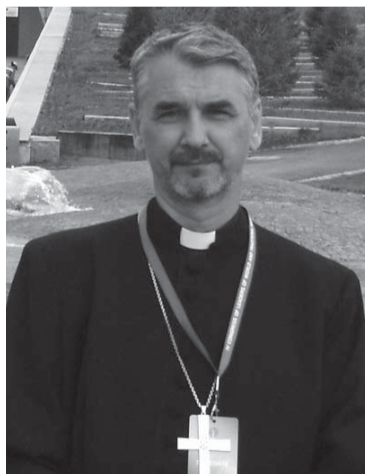
иманға келмейінше жұмаққа кіре алмайсыздар. Ал бір – бірлеріңізді жақсы көрмейінше иманға келе алмайсыздар» – делінген. Яғни, бір-бірімізді жақсы көрмейінше шынайы мұсылман болып саналмаймыз. Жақсы көру дегеніміз – өзің үшін пайдалы болғанды өзгелерге қалап өзің үшін зиянды болғанды өзгелерге қаламау. Тіпті, өз мүдденнен өзге бауырларыңның мүддесін үнемі жоғары ұстау екенін әрбір мұсылман адам жақсы түсінеді.

Жер бетіндегі кез келген мемлекеттің, кез келген халықтың өмірінде мәселе деген шәштектен. Оны қалай шешуге болады? Міне, осы тұста әр мемлекеттегі биліктің мұндай сауалдарға беретін жауабы неғұрлым анық, тура, сенімді болса, соғұрлым оларды шешу де жеңіл болатыны белгілі. Көпұлтты және көпконфессиялы Қазақстанның өркениеттік үлгілерінің бірі – рухани түсіністік, ұлтаралық татулық, саяси тұрақтылық, Елбасының төңірегіне топтасып, мемлекет саясатын бір кісідей қолдау – бұлардың барлығы Тәуелсіз еліміздің үздіксіз өркендеуінің кепілі. Біз мұны еш уақытта ұмытпауымыз қажет.

Ислам діні әрқашанда амандық пен есендік, тыныштық пен ынтымақ, береке-бірлік жолын ұстанатын дін. Тыныштық, ынтымақ, татулық, береке-бірлікті ұстану дегеніміз – рухани келісім, түсіністік, табысу, келісімге келу деген сөз.

Алла Тағалаға сансыз шүкірлер болсын, халқымыздың ынтымақ бірлігі артып көптеген ұлт пен ұлыс өкілдері дұрдараз болмай, бір үйдің баласындай тату-тәтті ғұмыр кешіп келе жатқан бүгінгі берекелі тіршілігін Жаратушы иемізден мәңгілікке сүйіншілеуге нәсіп етсін. (Әмин).

Нариман ИСЕНОВ,
ҚМДБ-ның Павлодар облысы
бойынша өкіл имамы



Благодать Господа нашего Иисуса Христа и любовь Бога Отца, и общение Духа Святого, да пребудут со всеми вами.

Мир, согласие, толерантность. Замечательные слова. Кажется, совсем недавно Президент нашей страны Нурсултан Назарбаев провозгласил данный лозунг главенствующим для процветания нашей Родины. И по сути, и по духу этот принцип должен быть основополагающим для гармоничного развития демократического государства. На протяжении всех лет независимого Казахстана этот принцип неуклонно со-

ЖИТЬ В МИРЕ

хранялся и претворялся в жизнь.

Мир, что может быть лучше мира! Жизнь без войны, без горя и слез. Наш многонациональный народ Казахстана пережил страшную войну, годы голода и репрессий. И только взаимопонимание, любовь к ближнему, взаимовыручка, уважительное отношение к традициям и верованиям народа, проживающего рядом, помогли выжить, выстоять в лихие годы. Слава Богу, сегодня наша страна одна из немногих, где господствует мир. Этот мир необходимо поддерживать и сохранять, чтобы наши дети никогда не услышали ни свист пули, ни разрушительный грохот бомбежек.

Жить в мире со всеми, кто тебя окружает, жить с миром в своем сердце, жить в мире с Богом.

Об этом говорил наш Президент на четвертом съезде лидеров мировых религий. Эти основополагающие принципы должны укорениться в сознании нашей молодежи. Стремление сохранить мир должно жить в умах и сердцах всех людей, но прежде всего нашей страны, в нашем доме. Сохранить мир в своем доме, наверное,

очень трудно, если соседи постоянно скандалят. Но все же это, хотя и сложно, но гораздо проще, чем восстанавливать разрушенное. Спросите своих отцов и дедов, им довелось через это пройти.

Жить согласно воле Божией, которая и провозглашает: «возлюби Господа Бога твоего всем сердцем твоим, и всею душою твоею, и всем разумением твоим, и всею крепостью твоею; возлюби ближнего твоего, как самого себя». Жить этими принципами искренне позволит жить в мире и согласии, в согласии со своей совестью, не лицемерия, не приспособившаяся. Уважать мнение ближнего. Терпимо относиться к убеждениям и взглядам, которые ты не разделяешь. Слушать и слышать ближнего твоего. Не доказывать свое превосходство, но пытаться понять, почему отстаиваются те или иные принципы.

Сегодня очень часто молодежи навязываются эгоистичные принципы: «Ты лучший, ты достоин большего, только ты должен этим владеть. Пусть все завидуют тебе. И так далее и тому подобное. Эгоизм, стяжательство, самолюбование.

Стало совсем не модным хорошо и честно трудиться, с любовью относиться к своим родителям и ближним, помогать нуждающимся.

Потакая собственным прихотям и похотям, невозможно достичь гармонии с духом, душой и совестью. А без них, увы, просто оболочка, а внутри пустота.

В нашем государстве много делается для укрепления мира и согласия, но еще больше предстоит сделать каждому из нас внутри себя.

Дорогие мои сограждане, дорогие сестры и братья! Любите свой дом, свою страну. Уважайте и почитайте убеждения и веру своего народа, но уважайте, веру других.

Давайте со вниманием и бережностью относиться к тем, кто рядом. Давайте будем ценить то, что имеем, что доверил нам Всевышний Творец, наш дом. Не расточать, но сохранять и приумножать. Дабы детям и внукам нашим не досталась пустыня, но прекрасный наш Казахстан.

Божие благословение да пребудет с каждым из нас, в каждом доме, в каждой семье.

Пастор Павел,
настоятель «Евангелическо-Лютеранского Прихода»

Шмидтляйн Иосиф,
настоятель Римско-
католической церкви
Терезы Младенца Иисуса
г. Павлодара

ДОРОГИЕ БРАТЯ И СЁСТРЫ!

Мы все появились в этом мире по воле Всевышнего и позже начали понимать, что мы существуем. Но каковы задачи и цели этой жизни? Ответ мы берём в источниках, которые оставил нам Всевышний Бог – возлюбить Его всем сердцем... и ближнего как самого себя. И это задание – к ближнему, нам особенно следует рассматривать ко дню Духовного Соглашения.

Дорогие Братья и сёстры! Мы ещё не все возможности исчерпали для нашего духовного сближения друг с другом. Хотя мы относим себя к разным религиям и вероисповеданиям, мы знаем, что у нас общая причина существования и значит есть общие цели этой жизни, и эти цели добрые, а не злые, и значит и между нами должно царствовать добро и при том самое большое.

Самое большое добро это любовь. Апостол Павел характеризует любовь: Любовь долготерпит, милосердствует, любовь не завидует, любовь не превозносится, не гордится, не бесчинствует, не ищет своего, не раздражается, не мыслит зла, не радуется неправде, а сорадуется истине; всё покрывает, всему верит, всего надеется, всё переносит. Любовь никогда не перестает. (1Кор.13,4-8а) Если эти слова сравнить с нашей жизнью, то можно увидеть в нас всех массу недостатков в такой любви.

Конечно, во многих вопросах мы можем быть разного мнения, но эти мнения не должны приносить раздор между нами, но должны вести нас к поиску хорошего и даже наилучшего решения каждого вопроса. Мы также не можем соглашаться с неправдой и несправедливостью, но надо всем вместе искать все возможные пути для справедливой жизни.

Мы даже можем и обязаны требовать справедливости, но и это должно сопровождаться той же любовью. Думаю, все религии и вероисповедания должны быть в поиске любви между собой, а государства должны этому содействовать и давать возможность свободного вероисповедания, которое не нарушает права других.

Поздравляю Вас, Братья и Сёстры с Днём Духовного Соглашения! Пусть в нашем обществе развиваются добрые отношения между всеми религиями и вероисповеданиями, и также отношение Государства к ним да будут прекрасными, чтобы человек мог жить в правде и благодарности к своему Творцу! Будем ещё искать пути сближения человека с человеком и взаимопонимания между религиями, вероисповеданиями и государствами!

Пусть Господь Нас на это благословит!

БАРЛЫҚ ДІНДЕР МЕН ДІНИ БІРЛЕСТІКТЕР ЗАҢ АЛДЫНДА ТЕҢ

Былтырғы жылдың соңында «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» жаңа заң қабылданды. Заңға сәйкес, Қазақстандағы барлық діни бірлестіктер 25 қазанға дейін қайта тіркеуге өтуі қажет. Павлодар облысындағы діни бірлестіктерінің «мемлекеттік» тіркеуі жөнінде және өңіріміздің діни ақуалын білу мақсатымен Павлодар облысы Дін істері департаментінің бастығы Дәулет Қоқанұлы Зәкарияновпен сұхбаттасқан егік.



– Департаменттің қызметі мен құзыреті жайында айта кетсеңіз?

– Алғаш біздің департамент 2010 жылдың қарашасынан Әділет министрлігі Дін істері комитетінің құрамында болып қызмет етуді бастаған. Былтыр мамыр айында ҚР Тұңғыш Президенті Н.Назарбаевтың жарлығымен Қазақстан Республикасының Дін істері агенттігі құрылған болатын. Содан бері біз сол агенттіктің құрылымында қызмет етіп келеміз. Негізгі құзыретіміз, міндетіміз аймақтағы діни саласындағы тұрақтылықты сақтау мен конфессияаралық келісімді нығайту және де діни саладағы қарым-қатынасты реттейтін заңды іске асыру болып табылады.

– Түрлі ұлт пен ұлыс мекендейтін Қазақстан үшін дін қандай орында? Адамдардың дінге бетбұрысы қандай?

– Енді, кеңестік дәуірдегі дінге деген көзқарас мемлекет тарапынан қандай болғаны бәрімізге жасырын емес. Бізге дін қажетсіз, себебі, коммунистік елдің іргесін қалаудамыз. Коммунизм мен дін екеуі бірге өмір сүре алмайды деген сияқты ұғымды санамызға енгізді. Ал, тәуелсіздігімізді алғаннан кейін, дінге деген көзқарас өте қатты өзгерді. Неге? Себебі, Қазақстан демократиялық жолды таңдады. Қазақстандағы негізгі құқықтардың біреуі бұл діни сенім бостандығы жарияланып, және азаматтарымызға мемлекет тарапынан Заңда бекіткен сенім бостандығы берілді. Жалпы осы кезде адамның діни қызметке деген сұранысы артып, сенім-нанымға деген көзқарасы өзгеріске көп ұшырады. Кейбір азаматтарымыз бұл жағдайдың жақсы да жаман жағы болады дейді. Дегенімен, бұл адамның жеке табиғи сұранысы. Адам өзінің рухани байлығын білмей өсу мүмкін емес.

– Жергілікті ұлттардың алуан түрлігімен қатар, олардың сенімдері де алуан. Әрқайсысының сенім жолдарының арасындағы бірлік пен ынтымақтастық қалай жүзеге асуда?

– Қазақстан демократиялық ел болғандықтан, халық арасында дін бостандығы жүзеге асады. Біздің міндетіміз осы діни ағымдардың арасында дін аралық, конфессия аралық келіспеушіліктерді болдырмау. Бұл біздің агенттіктің негізгі міндеті. Әр дін өкілінің өз көзқарастары бар. Тек олар өз қызметтерінде қоғамға, мемлекетке қайшы ниеттері және қарсы әрекеттер жасалмауды қадағалаймыз. Оның үстіне олардың көзқарастарын бірдей ету мүмкін емес. Алайда, әр конфессия арасында келісім орнату біздің парызымыз. Олардың арасындағы бірлік пен ынтымақтастықты екі жағдайда орната аламыз: Біріншіден, олардың арасында татулық, яғни дін аралық диалог құрастыру. Екіншіден, толеранттылықты орнату. Сонда ғана елімізде конфессия аралық келісім болып, шиеленістер туындамайды деп есептеймін.

– Отандасарымыздың сенімін құрметтеу әрқайсымыздың парызымыз деп түсінеміз. Ол мемлекетіміздің саясаты да. Ел ішіндегі діни түсініспеушіліктермен қалай күресесіздер? Конституция бекіткен тең құқықты қалай реттейсіздер?

– Енді, елімізде бұрыннан қалыптасқан, тарихы осы жерде тамырлаған дәстүрлі діндер көп мәселелер туындамайды. Қазақстанға кейіннен келген көптеген діни ағымдар бар. Олардың өзіндік қарастары, мәдениеті бар, елдерінде өз тарихы бар. Ал, біздің елде де өзіміздің қалыптасып қалған әдет-ғұрыптарымыз, менталитетке тән сана,

көзқарастарымыз бар. Діни ағымдарға онымен де санасуына тура келеді. Әрине, олардың сенім құндылықтарын мүлдем жоққа шығаруға болмайды. Өйткені, біз демократиялық ел құрып отырмыз. Оларды қабылдауымыз қажет. Осы жағдайда келіспеушіліктер мен діни шиеленістерді «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» заң шеңберінде реттейміз. Біздің елге келген екенсің мемлекетіміздің заңына бағынуға тура келеді. Кейбір діни ағым өкілдері бізге тіркелуге болмайды, біз Құдайдың алдында ғана жауап береміз дейтін жағдайларға да кезігетін кездер болды. Жалпы, біз ешқайсысын бөле жәрмаймыз. Ел Конституциясында исламға арналған, христиандарға, православтарға, буддисттерге арналған деген заңдық ұғым жоқ. Ешбіріне артық мәртебе де беріліп отырған жоқ, заңның алдында барлық діни ағымдар тең. Мемлекетіміздің Негізгі Заңының ешбір жерінен бұл ұғымды таппайсыз, тек діни бірлестік деген ұғым бар.

– Қоғамдағы «секта» деген ұғым жайында не дейсіз?

– Қоғамда «секта» деген ұғым бар. Сөздіктен қарасаңыз секта сөзі бір жолдан бөлініп шыққан ағым мағынасын білдіретін ұғым. Ол сөзден қорқудың қажеті жоқ. Мәселен, христиандық дін бар. Ол діннен кезінде католиктік, православтық, протестанттық діни бағыттар бөлініп шыққан. Кейіннен осы діни бағыттар көптеген ағымдарға бөлінді. Яғни, бұл анықтамада көрсетілгендей секта ұғымын беріп отыр. Ол деген жаман пиғылды білдірмейді, тек бөлініп шыққанын жеткізетін ұғым ғана. Қоғамда қорқыныш ұялататын бұл сөздің түк те жамандығы немесе әсірелеудің қажеті жоқ. Ал, заңдылық тұрғысынан секта ұғымы жоқ, діни бірлестік деген ұғым бар. Егер де белгілі бір діни бірлестік мүшесін не болмаса ағымын секта, сектант деп айтсаңыз жауапқа тартылуыңыз да мүмкін.

– Жалпы, дін адам үшін ең қасиетті, ең маңызды ұғым. Сол себепті дінге халық құрметпен қарайды. Атқарар жүгі ауыр әрі жауапкершілігі зор мекемені басқару Сізге қиын емес пе?

– Оңай деп айта алмаймын. Аймағымызда 18 әртүрлі конфессия бар. Олармен жеке-жеке тіл табысудан бөлек, оларды бір-бірімен тіл табыстыру, олардың араларын біріктіру қоғамдағы мәселелерге бағыттау тағы бар. Ол оңай нәрсе емес. Әрқайсысының қалыптасқан дәстүрлі ережелері, мәдениеті, этикасы болады. Біз олардың тарихын терең білу арқылы диалог құра аламыз. Олармен кездескенде немесе оларға барғанда өзіңді қалай ұстау қажет, тіпті дін басшыларын қалай атау керектігін білу қажет. Оларды аты-жөнімен атауға болмайды. Әр бір дін басшысының статусы, деңгейі болады. Мәселен, синагогаға кіргенде әйелдер бөлмесіне кіруге болмайды, православтар әйелі, еркегі бір бөлмеде құлшылық ете береді. Мешітке басыңызды жауып кірсеңіз, енді біріне бас киімді шешу міндет. Осы сияқты ерекшеліктерді білмей, олармен жұмыс жасау, жүздесу өте қиын. Олардың әрқайсысының тарихын, дәстүрін, өзін-өзі ұстау ережелеріне дейін бізге ақпараттану міндет.

– Сізге мынандай социологиялық сұрақ қойсақ. Павлодар өңірінде қандай діни ағымдар қызмет етуде? Аймақ халқының көпшілігі қай дінді ұстанады? Қанша діни бірлестік жұмыс жасайды?

– Облысымызда 18 конфессия бар дедік. Оның көбі протестанттық және жаңа протестандалық ағымдағылар. Дегенмен,

халқымыздың көпшілігі ислам дінін ұстанушылар. Аймақтағы діни бірлестіктерінің 60 пайызы мұсылман қауымдары.

– Ол халыққа да байланысты ғой. Мысалы, халық көпшілігінің қазақ тағы басқа да ислам дінін ұстанушы халықтың көптігінен болар?

– Енді бұл жөнінде көптеген сұрақтар туындайды. Мәселен, қазақ болғаннан кейін ислам дінін ұстанушы деген ой бізде қалыптасқан. Ол бес намазын оқып, барлық парыздарын орындап жатпаса да оны қазақ болғаннан кейін ислам сенушісі ретінде қабылдаймыз. Өйткені, олар өздерін мұсылман санайды. Дәл осылайша орыстар да православ дінінің өкілі атанады. Санақ жасағанда да өз туралы мәліметті осылайша береді. Жалпы, бұны нақты анықтау үшін терең социологиялық зерттеулер жасау қажет.

– Зерттеу жұмыстарын департамент жасай ма?

– Бұндай социологиялық зерттеу көп қаражатты талап етеді. Ал, біз өзіміздің жұмысымызға басқа ұйымдардың, ғалымдардың зерттеулері мен мамандардың сараптау жұмыстарын қолданамыз.

Әділет министрлігінде 150 діни бірлестік тіркелген болатын. Оның 53 діни бірлестік, 97 филиалдар. Жаңа заң қабылданғаннан кейін олар қайта тіркеуден өтуі қажет болды. Бұл жұмыстардың аяқталуына аз уақыт қалды. Бүгінгі күні 87 мешіт қайта тіркеуден өтті. 28 діни бірлестіктер құжаттарын тапсырды.

– Қайта тіркеуден үлгермесе ше?

– Құжаттары қабылданып қойса болғаны, сараптама жұмыстарының нәтижесінен кейін ғана тіркеуге алынады. Бұл 150 діни бірлестіктің бәрі өтеді деген сөз емес. Олардың болашағын сараптама нәтижесі көрсетеді.

– Қоғам секем алып қалған азаматтарымыздың исламға деген аяқталуына Сіздің көзқарасыңыз? Жастардың ислам дініне бетбұрысы қандай?

– Жалпы, ислам дінін ұстанатындардың 70-80 пайызы жастар. Әсіресе, 30-ға толмаған жас буын. Мешітке, жұма намазында жастардың көптеп келуі мені қуантады, әрине. Десек те, осы жастарымыз дұрыс жолда жүрме екен, жетесіздің жетегінде жүрмесе екен деген ой мені мазалап тұрады. Исламға келген азаматтарымыз атасынан жеткен ислам, исламның ішінде суннизм, суннизмнің ішіндегі ханафи бағытын ұстана ма осыны білу өте маңызды. Мешіт бұрышындағы тығылып жүрген қай ағымда жүргені белгісіз адамнан емес, мешіт имамынан білгені абзал.

– Сіздердің департаментте халыққа қызмет ететін, кеңес беретін теологтар бар ма?

– Жоқ, бізде теолог мамандары тапшы. Облыс бойынша бұл мамандар жоқтың қасы.

Жастарымыз «Хизб-ут-Тахрир», «Таблиғи жамағат» сияқты теріс пиғылды діни ұйымдарға ұрынып қалмай, имам, теологтардан мәлімет алуды әдетке айналдырғаны дұрыс. Кейде ата-аналар теріс ойлы ағымға ұрынып қалмасын деген қорқынышынан, баласының мүлдем мешітке барғанына қарсы болып жатады. Ол дұрыс емес шығар. Өйткені баланың дінге деген талпынысы мен ынтымақын ешкіріп алмаса игі болар еді.

– Өзіңіз исламдық парызды орындайсыз ба?

– Бес уақыт намаз оқимын деп мақтана алмаймын. Жұма намазына барып тұрамын. Оразамды ұстаймын. Қажылыққа барып келдім.

– Өңгімеңізге көп рахмет!
Өңгімелескен Жанар ӘБДІКАЛИҚЫЗЫ

Арнайы шығарылым

○ ЕСІҢІЗДЕ БОЛСЫҢ, ОТАНДАС!



ХАЛЫҚТАР ДОСТЫҒЫН МАҚТАН ЕТЕМІН

Жалпы өткен ғасырдың 80-ші жылдардың аяғы бүкіл қазақ халқы үшін қиындау кезең болды. Тіліміз қазақ тілі, әдеп-ғұрып, салт-дәстүрмен қатар дініміз ислам ұрпағымыздың жүрегінен алыстай бастады. Бұрынғы үлкен еліміз ыдырап жатқан кезде Елбасымыз халқымыздың маңдайына біткен жарық жұлдыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев өзінің ұшқыр ойымен халқының ғасырлар бойы арманы – тәуелсіздіктің жолын аша бастады. Ең тұңғыш рет Елбасымыз Меккеге барғанда айтқан сөзі: «Біздің тегіміз Түрік, дініміз – Ислам, қасиетті кітабымыз – Құран кәрім: Оны оқып қана қоймай, зерттеп халықтың жүрегіне жеткізу қажет» деген. Міне сондықтан да көпұлтты Қазақстан халқын ұлтына, дініне бөлмей, қайта ол халықтардың ортақ мақсат-мүддесін, еліміздің бірлігін, бауырмалдылығын сақтау болды. Ең тұңғыш рет 1992 жылы

18 қазанда I дүние жүзілік рухани бірліктің Конгресін өткізуді қолдады. 1995 жылы Қазақстан халқы Ассамблеясы құрылды. Біздің облыс Ассамблеясының ішіне енетін 19 этноұлттық мәдени бірлестіктер өздерінің тілін, әдеп-ғұрып, дінін насихаттауына жол ашты. Сондықтан да, халқымыздың достығы мен ынтымағының арқасында бір отбасы жандары сияқты өмір сүріп келеміз. Президентіміздің ұйымдастыруымен жылда Астанамызда Дүниежүзі конфессиялар басшыларының қатысуымен саммит өтіп тұрады. Мұндай жағдай басқа мемлекеттердің бірінде де болып көрген емес. Осындай маңызды рухани бірлікте күн кешіп, өз пікірлерін алмастыруы, Қазақстан туралы мағлұмат алып, бізге алғысын білдіруі еліміздің абыройы. Қазақстан Республикасының Халықтар Ассамблеясының мүшесі болып табылатын Павлодар облысының Мұсылман әйелдер лигасының атқарған жұмысы шексіз. Біздер – аналар,



Зара ҚОЖАХМЕТОВА,
Павлодар облысы
мұсылман әйелдер
лигасының төрайымы.

мемлекет тұтастығына, халық ауызбіршілігіне ұйытқы болып, жастарымыз отансүйгіштікке тәрбиелеуді өз борышымыз деп санаймыз. Елбасы ашып берген Достық үйімен және түсі бөлек, тілегі бір, жүзі бөлек – жүрегі бір халықтарымыздың рухани, мәдени бірлігімізбен мақтан етемін. Осындай бірлігі мығым еліміздің халқына бейбіт өмір мен бірлік тілеймен. Тәуелсіздік алғаннан бастап осы жылдарға дейінгі елімізде қалыптасқан рухани келісімімізді жастарымыз ары қарай жалғастырады деп сенемін.

○ ХАБАРЛАНДЫРУ

2012 жылдың 16 қазанында сағат 14:30-де С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің мәжіліс залында «Қазақстандағы тіл мәдениеті» атты дөңгелек стол өтеді.

Дөңгелек столдың өтілу мақсаты: Мемлекеттік тіл саясатын насихаттау. Тіл мәдениеті арқылы ұлтжанды болуға, ұлттық құндылықтарды, яғни ана тілі, тарих, тіл, дін, діл, әдебиет пен өнерді, мәдениетті жетілдіру, интерактивті әдістермен, ақпараттық технологияларды байланыстыру.

Өткізілу форматы: Мемлекеттік тіл қолданысының мәртебесін көтеру, тіл мәдениетін жетілдіру, Қазақстандағы тілдің көптүрлілігі жөнінде мәселелер қарастырылып, осы тұрғыда баяндамалар жасалынып, аталмыш мәселелер бойынша сұрақ – сауалдарға жауап алуға, шешім қабылдауға, ұсыныс – қолдау жасауға мүмкіндік бар.

Баяндамалар жинақ болып, жарыққа шығады. Шараға кез-келген қатысамын деушілер қатыса алады. **Шараны ұйымдастырушылар:** «Колыбель солидарности» ҚБ, С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті қазақ тілі кафедрасы. **Сұрақтар туындаса 8(7182) 673687 немесе 87056115312 хабарласа аласыздар**

2012 жылдың 25 қазанында сағат 15.00-де С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті А2 аудиториясында «Қазақстандықтардың тілдік қоры» атты дөңгелек стол өтеді.

Дөңгелек столдың өтілу мақсаты: Мемлекеттік тіл саясатын насихаттау. Тіл мәдениеті арқылы ұлтжанды болуға, ұлттық құндылықтарды, яғни ана тілі, тарих, тіл, дін, діл, әдебиет пен өнерді, мәдениетті жетілдіру, интерактивті әдістермен, ақпараттық технологияларды байланыстыру. Шараға кез-келген қатысамын деушілер қатыса алады. **Шараны ұйымдастырушылар:** «Колыбель солидарности» ҚБ, С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті қазақ тілі кафедрасы.



Татьяна КУЗИНА,
председатель Славянского центра

В самые первые годы своего образования как государства независимого – Казахстан, во главе которого стал Президент Нурсултан Абишевич Назарбаев, и благодаря его мудрости выбрал путь ЕДИНЕНИЯ всех народов. Этим можно гордиться! Ведь уже в первые годы Нурсултан Абишевич предлагает провести Первый Всемирный конгресс духовного согласия, который состоялся 18 октября 1992 году. Сколько было удивления, неверия в созидательную силу различных конфессий и общественных движений. Следом, опять же по инициативе Президента, создаётся Ассамблея народа Казахстана, которая в дальнейшем взяла на себя функции одного из организаторов

ДЕНЬ ДУХОВНОГО ЕДИНСТВА И В ЭТОМ МЫ СИЛЬНЫ!

ежегодных международных форумов по духовному согласию. Казахстан органично продолжает сохранять мировые ценности, основу которых составляет духовная культура человека. Ведь ещё в далёком девятом веке славянские Первоучители Кирилл и Мефодий призывали к веротерпимости, к пониманию друг друга. Ну, а если вспомнить великого учёного, философа, художника Николая Константиновича Рериха, который всей своей жизнью доказывал, что придёт время, и все люди на земле осознают единство ВЕРЫ через культуру. В своих трудах он писал, что «культура покоится на Красоте и Знании» и, неустанно повторяя великого писателя Фёдора Ивановича Достоевского (великого знатока души), говорил: «Осознание Красоты спасёт мир». Ведь не секрет, что КРАСОТА познаётся человеком лишь через Культуру. Пришло время, и мир осознал учение Рериха и его широкого понятия Культуры. Он утверждал, что культура – это синтез лучших достижений человеческого духа в области религиозного опыта, образования, науки и искусства. Давайте вдумаемся и поймём, как чётко разграничил Николай Константинович понятия культуры ДУХА и цивилизации. Если Культура имеет отношение к духовному миру

человека в его ТВОРЧЕСКОМ самовыражении, то цивилизация это всего лишь внешнее обустройство человеческой жизни. И как удивительно вовремя наш Президент предложил МИРУ встречаться, обсуждать и находить ПУТИ ЕДИНЕНИЯ народов всей земли. Исторически мы понимаем – мы разные, но ведь в этом и есть большая сила, сила человеческого духа. И нам важно понимать это, и услышать ещё одного выдающегося учёного Льва Николаевича Гумилёва: «Нельзя стремиться сделать всех людей подобными себе, но нужно научиться жить с ними в согласии». Согласие в современном обществе возможно достичь через духовно-нравственное возрождение человека, что собственно и спасёт мир. Но важно не свести всё к призыву о возрождении духа и единства, а ежедневно творить благие дела, чем и занимается Ассамблея Казахстана, и мы, Ассамблея Павлодарской области, вносим посильный вклад в создании духовно-нравственной основы нашего общества, помогая Президенту осуществлять политику Государства. Творческие коллективы Славянского культурного центра (а их много) в День Духовного согласия проводят лишь итог прошедшего года

по сделанной работе, а она происходит естественно! Созидание Красоты души должно быть ежедневным, вот почему проводятся благотворительные концерты по области; круглые столы, на которых всегда пропагандируют мировые достижения в области науки и литературы; проводим интересные встречи-концерты классической музыки и приглашаем в Дом дружбы, где разместилась «Библиотека – дар Правительства России», в которой мы бережно собираем всё духовное богатство мира. И верим – прикоснувшись к мировым ценностям – человек становится чище нравственно, и происходит преобразование человеческого сознания. Как важно через мировые ценности донести обществу, что Духовное понятие ни в коей мере не означает однообразия, унификации, а в религии не следует искать противопоставление друг другу. Важней сегодня подчеркнуть объединяющее начало, а это есть – мир и согласие. И как важно, что ежегодно мы отмечаем социально-значимую дату – День Духовного Согласия, а инициатором этого удивительного мирового призыва был Казахстан! Так будем же жить в МИРЕ и СОГЛАСИИ, сохраняя КРАСОТУ Вселенной!

Құрылтайшы – С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Редактор
Н.А. Байгенжеев
Тілшілер
Ж. Елешова
Д. Ларионов
Р. Торпищева
Фото тілші
М. Тоқанов
Көркемдеуші-беттеуші
Н. Яницкая

Ақылдастар алқасы:
С.М. Әмірбаев
Р.Ж. Қадысова
Ж.Т. Сарбалаев
Қ.М. Алдабергенов
А.Ж. Құдабаев
Г.Н. Кенжебалина
А.Ф. Зейнулина

Газет Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде тіркеліп, № 1858-Г куәлігі берілген (02.04.2001) Газет С.Торайғыров атындағы ПМУ-нің "Білік" газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды. Таралымы 500 дана.

Павлодар облыстық «Баспасөз үйі» ЖШС баспаханасында басылды. Павлодар қ., Ленин к., 143 үй тел.: 61-80-26. **РЕДАКЦИЯ МЕКЕН-ЖАЙЫ:** Павлодар қаласы, Ломов көшесі, 64, 427А - кабинет. Байланыс тел/факс: 67-36-48

Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді. Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды. Тапсырыс № 2139